

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Одеська національна академія харчових технологій

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Електричні машини

Обов'язкова навчальна дисципліна

Мова навчання - українська

Освітньо-професійна програма - Електромеханіка

Код та найменування спеціальності - 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»

Шифр та найменування галузі знань - 14 «Електрична інженерія»

Ступінь вищої освіти бакалавр

Розглянуто, схвалено та затверджено
Методичною Радою ОНАХТ

РОЗРОБЛЕНО ТА ЗАБЕЗПЕЧУЄТЬСЯ: кафедрою електромеханіки, мехатроніки та інженерної графіки Одеської національної академії харчових технологій

РОЗРОБНИК (розробники): Штепа Є.П., кандидат технічних наук
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри електромеханіки, мехатроніки та інженерної графіки

Протокол від « ____ » _____ 2020 р. № _____

В.о.завідувача кафедри _____ Галіулін А.А. (підпис) (прізвище та ініціали)

Розглянуто та схвалено Науково-методичною Радою зі спеціальності - 141
«Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»
(код та найменування спеціальності)

Голова ради _____
(підпис)

Монтік П.М.
(прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми _____
(підпис)

Штепа Є.П.
(прізвище та ініціали)

Розглянуто та схвалено Методичною Радою ОНАХТ
Протокол від « ____ » _____ 2020 р. № _____

Секретар Методичної Ради ОНАХТ _____ Мураховський В.Г.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

1	Пояснювальна записка	4
1.1	Мета та завдання навчальної дисципліни	4
1.2	Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти	4
1.3	Міждисциплінарні зв'язки	5
1.4	Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС	6
2	Зміст дисципліни:	6
2.1	Програма змістовних модулів	6
2.2	Перелік лабораторних робіт	7
2.3	Перелік завдань до самостійної роботи	7
3	Критерії оцінювання результатів навчання	8
4	Інформаційне забезпечення	8

1. Пояснювальна записка

1.1 Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Електричні машини» є якісна теоретична і практична підготовка бакалаврів спеціальності 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» щодо загальних принципів електромеханічного перетворення енергії, принципів дії електричних машин та їх властивостей, ознайомлення студентів з основними правилами експлуатації електричних машин та тенденціями сучасного розвитку електромашинобудування.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Електричні машини» є а) засвоєння студентами електромагнітних та електромеханічних явищ, що лежать в основі електромеханічного перетворення енергії, загальних принципів дії електричних машин; б) засвоєння правил експлуатації електричних машин та набуття практичних навичок з їх експлуатації; в) отримання навичок самостійної роботи з електромеханічними системами, що є основою для подальшого поглиблення знань щодо способів управління і контролю спеціальних електричних машин; г) оптимальне використання сучасних інформаційних ресурсів з метою розширення науково-технічного світогляду в межах обраної спеціальності.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати :

- основні фізичні закони, покладені в основу дії електричних машин;
- принцип дії, будову та основні характеристики електричних машин різних типів (асинхронних, синхронних, машин постійного струму);
- математичний апарат придатний для опису стаціонарних і перехідних процесів в електричних машинах;
- сучасні програмні продукти, що дозволяють моделювати стаціонарні і перехідні процеси в електричних машинах;

вміти :

- надати інтерпретацію електромагнітних явищ, реалізованих електричних машинах різних типів;
- визначити розрахунковим та експериментальним методом механічні і робочі характеристики двигунів різних типів;
- експериментально визначити основні характеристики однофазних та трифазних трансформаторів різного призначення;
- побудувати схеми заміщення електричних машин та провести досліди для визначення їх параметрів;
- користуватися довідниковою літературою для обрання оптимальної двигуна в даному технологічному процесі
- вибирати електричні машини по їх функціональних можливостях, для забезпечення споживача необхідною точністю і надійністю

1.2. Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Електричні машини» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в [Стандарті вищої освіти зі спеціальності 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»](#) та освітньо-професійній програмі [«Електромеханіка»](#) і [«Електротехніка та електротехнології»](#) підготовки бакалаврів.

Загальні компетентності:

ЗК1. здатність використовувати базові знання фундаментальних наук, в обсязі, необхідному для освоєння загальн о-професійних дисциплін;

PR2. Базові знання в галузі електричної інженерії, необхідні для освоєння професійно-орієнтованих дисциплін.

ЗК4. здатність до аналізу та синтезу;

ЗК5. здатність до застосування знань на практиці;

ЗК6. здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК9. уміння розв'язувати поставлені задачі та приймати відповідні рішення;

5

ЗК12. уміння працювати як індивідуально, так і в команді;

ЗК15. потенціал для подальшого навчання.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

ФК1. базові знання наукових понять, теорій і методів, необхідних для розуміння принципів роботи та функціонального призначення електротехнічних та електромеханічних систем та їх устаткування;

ФК15. уміння аргументувати вибір методів розв'язування спеціалізованих задач, критично оцінювати отримані результати

Програмні результати навчання:

Зн1. здатність продемонструвати знання і розуміння наукових і математичних принципів, що лежать в основі електротехніки та електромеханіки;

Зн4. здатність продемонструвати знання та навички щодо проведення експериментів, збору даних та моделювання у електротехнічних та електромеханічних системах, комп'ютерно-інтегрованому електроприводі.

Ум1. застосовувати знання і розуміння для розв'язування задач синтезу та аналізу в системах, які характерні обраній спеціалізації;

Ум7. ефективно працювати як індивідуально, так і у складі команди;

Ум10. виконувати відповідні експериментальні дослідження та застосовувати дослідницькі навички за професійною тематикою;

АіВ2. здатність усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих і здобуття нових фахових знань.

1.3. Міпредметні зв'язки

Курс «Електричні машини» має тісний зв'язок з технічними дисциплінами. В процесі засвоєння фізичних понять, законів, теорій та напрацьованих практичних навичок студент набуває фізичні знання, на які в подальшому безпосередньо спираються загально-технічні дисципліни, зокрема («Прикладна механіка», «Теоретична механіка», «Прикладна електродинаміка», «Електроматеріалознавство», «Теоретичні основи електротехніки», «Фізика»,

1.4. Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС

Кількість кредитів ЄСТ8- 3,5, годин - 105

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	лабораторні
денна	52	26	26
заочна	10	4	6
Самостійна робота, годин	Денна -53		Заочна - 95

2. Зміст дисципліни

1. Зміст навчального матеріалу дисципліни

Змістовий модуль 1. Трансформатори. Електричні машини

Тема 1. Принцип дії однофазного трансформатора. Режими холостого ходу, короткого замикання і навантаження. Електрична схема заміщення трансформатора. Досліди визначення параметрів схеми заміщення.

Тема 2. Режим навантаження трансформатора. Основні рівняння при навантаженні. Векторні діаграми. Трансформатори спеціального призначення.

Тема 3. Трифазні трансформатори. Схеми і групи з'єднання обмоток. Умови паралельного включення.

Тема 4. Загальні питання електричних машин (ЕМ): основні фізичні закони, покладені в основу дії електричних машин. Взаємні перетворення електричної та механічної енергії, Принцип зворотності в електричних машинах.

Тема 5. Магнітне коло машини. Обмотки електричних машин. МРС обмоток статора.

Змістовий модуль 2. Асинхронні машини

Тема 6. Будова та принцип дії асинхронної машини.

Тема 7. Робота трифазного асинхронного двигуна під навантаженням.

Тема 8. Схеми заміщення та дослідне визначення їх параметрів. Механічна та робочі характеристики.

Тема 9. Машини спеціального призначення.

Змістовий модуль 3. Синхронні машини

Тема 10. Будова і принцип дії синхронних машин. Схеми збудження, реакція якоря і характеристики.

Тема 11. Синхронний генератор. Паралельна робота синхронних генераторів.

Тема 12. Синхронний двигун. Пуск, регулювання частоти обертання. U-подібні характеристики.

Змістовий модуль 4. Машини постійного струму

Тема 13. Будова і принцип дії машини постійного струму.

Тема 14. Режими роботи електричних машин. Основні рівняння генераторного реж. і реж. двигуна.

Тема 15. Генератори та їх характеристики.

Тема 16. Двигуни та їх характеристики.

Змістовий модуль 5. «Matlab Simulink як засіб моделювання та дослідження електромеханічних пристроїв»

Тема 17. Основні принципи моделювання ЕМ пристроїв в програмному середовищі Matlab Simulink

Тема 18. Порядок визначення параметрів схеми заміщення асинхронного двигуна.

Тема 19. Програмна реалізація схеми заміщення в середовищі Matlab Simulink

Тема 20. Дослідження режимів роботи асинхронного двигуна методом комп'ютерного моделювання

Змістовий модуль 6. Курсовий проект

«Визначення параметрів асинхронного двигуна для дослідження на електронній моделі»

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьог о	у тому числі				
1	2	л	п	лаб	інд	с.р.	8	л	п	лаб	інд	с.р.
Семестр 4.												
Змістовий модуль 1. Трансформатори. Електричні машини												
Тема 1. Принцип дії одно-фазного трансформатора		2		4		4	9	1		2		6
Тема 2. Режим навантаження трансформатора		2		4		4	6					6
Тема 3. Трифазні трансформ.		4		4		5	7	1				6
Тема 4. Загальні питання ЕМ		4			2	5	6				2	6
Тема 5. Магнітне коло машини		2			5	5	6				5	6
Разом за змістовим модулем 1		14		12	7	23	34	2		2	7	30
Змістовий модуль 2. Асинхронні машини												
Тема 6. Будова та принцип дії асинхронної машини	14	2		2		6	5					5
Тема 7. Робота трифазного асинхронного двигуна під навантаженням		2		2	6	6	14	2		2	6	10
Тема 8. Схеми заміщення та до-слідне визначення їх	14	4		4	6	6	10				6	10

пара-метрів.												
Тема 9. Машини спеціального призначення		4		2		7	10					10
Разом за змістовим модулем 2	26	12		10	12	25	39	2		2	12	35
Змістовий модуль 3. Синхронні машини												
Тема 10. Будова і принцип дії синхронних машин		2		2		8	16	2		2		12
Тема 11. Синхронний генератор. Паралельна робота		4		2		8	14			2		12
Тема 12. Синхронний двигун. Пуск, регулювання частоти		4				9	14	2				12
Разом за змістовим модулем 3		10				25	44	4		4		36
Змістовий модуль 4. Машини постійного струму												
Тема 13. Будова і принцип дії машини постійного струму		2				6	9	2				7
Тема 14. Режими роботи машин постійного струму		2			2	6	8				2	8
Тема 15. Генератори та їх характеристики		2		2		6	12			2		10
Тема 16. Двигуни та їх характеристики		4		2	5	7	19	2		2	10	15
Разом за змістовим модулем 4		10	-	4	7	25	48	4		4	12	40
Усього протягом 4 семестру		46		30	28	98	165	12		12	43	141
Семестр 5.												
Змістовий модуль 5. «Matlab Simulink як засіб моделювання та дослідження електромеханічних пристроїв»												
Тема 17. Основні принципи моделювання в Simulink		2	4		10	22			2		10	25
Тема 18. Порядок визначення параметрів схеми заміщення		2	2	2	15	20		2	2	2	15	25
Тема 19. Програмна реалізація схеми заміщення		2	2	2	10	20		1	2	2	10	25
Тема 20. Дослідження режимів роботи двигуна		2	2	4	15	22		1	2	2	15	27
Разом за змістовим модулем 5		8	10	8	50	94		4	8	6	50	102
Змістовий модуль 6. Курсовий проект												
Визначення параметрів асинхронного двигуна					30	30					30	30
Усього протягом 5 семестру		8	10	8	80	124		4	8	6	80	132
Усього за курс		54	10	38	108	222		16	8	18	123	273

5. Темі практичних та лабораторних занять

№	Назва теми	Кільк.год.	
		Денна ф.н	заочн ф.н
Темі практичних занять			
1	Характеристики трансформатора	2	
4	Механічні і робочі характеристики асинхронних двигунів	2	4
5	Пуск і регулювання частоти обертання асинхронних двигунів	2	4
6	Електромагнітний момент синхронної машини	2	
7	Пуск і характеристики двигунів постійного струму	2	
	Усього	10	8
Темі лабораторних робіт			
1	Техніка безпеки при роботі з електромеханічним устаткуванням та обладнанням	2	2

2	Робота 1. Однофазний трансформатор	4	
3	Робота 2. Багатообмоточний трансформатор	2	
4	Робота 3. Трифазний трансформатор	2	2
5	Робота 4 Групи з'єднання трифазних трансформаторів	2	
6	Робота 5 Паралельна робота трифазних трансформаторів	4	
7	Робота 6 Трифазний асинхронний двигун з короткозамкненим ротором	2	2
8	Робота 7. Трифазний асинхронний двигун з фазним ротором	4	4
9	Робота 8. Трифазний асинхронний двигун з конденсаторими в колі статора	2	2
10	Робота 9. Однофазний двигун	2	
11	Робота 10. Трифазний двигун від однофазної мережі	4	4
12	Робота 11. Однофазний синхронний генератор	2	
13	Робота 12. Генератор постійного струму	2	
14	Робота 16. Двигун постійного струму	2	2
15	Робота 21. Універсальний двигун	2	
	Усього	38	18

6. Самостійна робота та індивідуальні завдання

№ з/п	Види навчальної діяльності	Кількість годин	
		денна ф/н	заочна ф/н
1	Опрацювання лекційного матеріалу	40	25
2	Опрацювання матеріалу, що не увійшов у лекції	32	113
2	Підготовка до лабораторних та практичних занять	40	25
3	Підготовка та виконання індивідуальних завдань. Робота з технічною літературою та написання окремих підрозділів курсової роботи	80	80
4	Курсова робота	30	30
Разом з дисципліни		222	273

Курсова робота виконується на тему «Визначення параметрів асинхронного двигуна для дослідження його електронної моделі» і складається з таких розділів:

1. Визначення головних розмірів магнітопровода статора і ротора.
2. Розрахунок геометричних розмірів пазів статора і ротора.
3. Розрахунок магнітного кола.
4. Визначення параметрів схеми заміщення двигуна.
5. Моделювання двигуна за допомогою Matlab Simulink.
6. Одержання механічної і робочих характеристик двигуна на електронній моделі.

Метою курсової роботи є придбання студентами практичних навичок у постановці і розв'язанні комплексної задачі розробки комп'ютерної моделі двигуна і аналізу його характеристик, що передбачає закріплення знань і вмінь, отриманих при вивченні теоретичної частини дисципліни.

8. Методи контролю

До контрольних заходів належать поточний, модульний та підсумковий контролю.

Поточний контроль – оцінювання засвоєння навчального матеріалу під час проведення кожного аудиторного заняття. Модульний контроль – оцінювання засвоєння навчального матеріалу залікових модулів. Підсумковий контроль – оцінювання засвоєння матеріалу дисципліни на підставі результатів модульних контролів або проведення екзамену.

9. Схема нарахування балів студентів

Рейтингова система ОНАХТ - 100-бальна. Вивчення дисципліни «Електричні машини» завершується іспитом, і позитивна оцінка за змістовий модуль має бути в межах 60 - 100 балів.

Оцінні бали рейтингового контролю знань студентів

Вид роботи, що підлягає контролю	Оцінні бали		Форма навчання					
			денна			заочна		
	min д/з	max д/з	Кільк. робіт, один.	Сумарні бали		Кільк. робіт, один.	Сумарні бали	
min				max	min		max	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Трансформатори. Електричні машини								
Робота на лекціях	1	1,5	7	7	10,5	1	1	1,5
Виконання лабораторних робіт	1	1,5	6	6	9	1	1	1,5
Робота на практичних заняттях	1	1,5						
Опрацювання тем, не винесених на лекції	2	4	1	2	4	6	12	24
Підготовка до лабораторних / практичних занять	0,5	1	7	3,5	7	1	0,5	1
Виконання контрольних завдань	10 (18)	20	1	10	20	1	18	20
Проміжна сума	–	–	–	28,5	50,5		32,5	48
Модульний контроль у поточному семестрі	25 (27,5)	40 (52)	1	25	40	1	27,5	52
Контроль результатів дистанційного модуля	6,5	9,5		6,5	9,5			
Рейтинг за творчі здобутки								
Оцінка за змістовий модуль 1	–	–	–	60	100		60	100
Змістовий модуль 2. Асинхронні машини								
Робота на лекціях	1	1,5	6	6	9	2	2	3
Виконання лабораторних робіт	1	1,5	5	5	7,5	1	1	1,5
Робота на практичних заняттях								
Опрацювання тем, не винесених на лекції	2	4				3	6	12
Підготовка до лабораторних / практичних занять	0,5	1	5	2,5	5	1	0,5	1,5
Виконання контрольних завдань	19,5 (22,5)	40	1	19,5	40	1	22,5	40
Проміжна сума	–	–	–	27	52,5		28	55
Модульний контроль (колоквіум)	33 (32)	47,5 (45)	1	33	47,5		32	45
Оцінка за змістовий модуль 2	–	–	–	60	100		60	100
Змістовий модуль 3. Синхронні машини								
Робота на лекціях	1	1,5	5	5	7,5	2	2	3
Виконання лабораторних робіт	1	1,5	2	2	3	2	2	3
Робота на практичних заняттях	1	1,5						
Опрацювання тем, не винесених на лекції	2	4	1	2	4	3	6	12
Підготовка до лабораторних / практичних занять	0,5	1	2	1	2	2	1	2
Виконання контрольних завдань	20 (22)	30 (35)	1	20	30	1	22	35
Проміжна сума	–	–	–	30	46,5		33	55

Модульний контроль (колоквіум)	30 (27)	53,5 (45)	1	30	53,5		27	45
Оцінка за змістовий модуль 2	–	–	–	60	100		60	100
Змістовий модуль 4. Машини постійного струму								
Робота на лекціях	1	1,5	5	5	7,5	2	2	3
Виконання лабораторних робіт	1	1,5	2	2	3	2	2	3
Робота на практичних заняттях	1	1,5						
Опрацювання тем, не винесених на лекції	2	4	1	2	4	3	6	12
Підготовка до лабораторних / практичних занять	0,5	1	2	1	2	2	1	2
Виконання контрольних завдань	20	30 (35)	1	20	30	1	20	35
Проміжна сума	–	–	–	30	46,5		31	55
Модульний контроль (колоквіум)	30 (29)	53,5 (45)	1	30	53,5		29	45
Оцінка за змістовий модуль 2	–	–	–	60	100		60	100
Змістовий модуль 5. «Matlab Simulink як засіб моделювання та дослідження електромеханічних пристроїв»								
Робота на лекціях	1	1,5	5	5	7,5	2	2	3
Виконання лабораторних робіт	1	1,5	4	4	6	3	3	4,5
Робота на практичних заняттях	1	1,5	5	5	7,5	4	4	6
Опрацювання тем, не винесених на лекції	2	4				2	4	8
Підготовка до лабораторних / практичних занять	0,5	1	9	4,5	9	7	3,5	7
Виконання контрольних завдань	19,5 (22,5)	25 (30)	1	19,5	25	1	22,5	30
Проміжна сума	–	–	–	38	55		39	58,5
Модульний контроль (колоквіум)	22 (21)	45 (41,5)	1	22	45		21	41,5
Оцінка за змістовий модуль 2	–	–	–	60	100		60	100
Змістовий модуль 6. Курсова робота «Визначення параметрів асинхронного двигуна для дослідження на електронній моделі».								
Назва розділу	Оцінні бали для форм навчання							
	денна				заочна			
	min		max		min		max	
Визначення головних розмірів магнітопровода статора і ротора	7		10		7		10	
Розрахунок геометричних розмірів пазів статора і ротора	7		10		7		10	
Розрахунок магнітного кола	7		10		7		10	
Визначення параметрів схеми заміщення двигуна.	7		10		7		10	
Моделювання двигуна за допомогою Matlab Simulink.	7		10		7		10	
Одержання механічної і робочих характеристик двигуна на електронній моделі	7		10		7		10	
Захист КР.	18		40		18		40	
Оцінка за КР	60		100		60		100	
Разом з дисципліни	60-100				60-100			

Відповідність оцінки знань студентів за різними шкалами.

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою ОНАХТ з підсумком
		іспит
A	відмінно	88 – 100
B	дуже добре	87 – 79
C	добре	69 – 78
D	задовільно	65-68
E	достатньо	60-64
FX	незадовільно з можливістю повторного складання	40-59
F	незадовільно з обов'язковим додатковим навчанням	0-40

10. Рекомендована література

- Загірняк М.В. Електричні машини: підручник/ М.В.Загірняк, Б.І.Невзілін.–2-ге вид., перероблене і доповн., К.: Знання ,2009. – 399 с.
- Яцун М.А. Електричні машини: підручник/ М.А. Яцун.–Львів, вид-во Львівської політехніки, 2011.–464 с.
- Белікова Л.Я. Електричні машини: навчальний посібник/ Л.Я.Белікова, В.П. Шевченко.– Одеса: вид-во Наука і техніка, 2011.–480 с.
- Штепа С.П. Конспект лекцій з дисципліни "Електрині машини" . – Одеса: Вид-во ОНАХТ, 2016 р. – 76 с.
- Штепа С.П. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з дисципліни "Електрині машини ".– Одеса: Вид-во ОНАХТ, 2016 р. – 57 с.
- Бут. Д.А. Бесконтактные электрические машины. -М.: Высш.шк.1985.
- Арменский Е.В., Фалк Г.Б. Электрические микромашины, Учеб. пос.для студ.электротехн. спец.вузов – М.: Высш.шк., 1985. з 231 с.
- Арменский Е.В. Электрические машины М.: Высш.шк.1985.
- Кацман М.М. Электрические машины.-М.: Высш.шк. ,1990.
- Кацман М.М. Электрические машины и элетропривод автоматических устройств.- М.: Высш.шк. ,1987.

11. Інформаційні ресурси

- <http://moodle.onaft.edu.ua/> - сайт дистанційного навчання ОНАХТ
  - <http://library.onaft.edu.ua/> науково-технічна бібліотека ОНАХТ
  - <https://library.tntu.edu.ua/> - науково-технічна бібліотека Тернопільського національного технічного університету
  - <https://techlibrary.ru/> Техническая библиотека *on-line*
  - <http://www.diagram.com.ua/library> бесплатная техническая библиотека *on-line*
  - <http://www.tehлит.ru/> бесплатная техническая библиотека нормативной литературы
- <http://gntb.gov.ua/ua/> - Державна науково-технічна бібліотека України